

สวัสดิการชุมชน: ความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน
ตำบลสุคีริน อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

Community Welfare: Success in Managing Sukhirin Community Savings Group,
Sukhirin Sub-district, Sukhirin District, Narathiwat Province

ธัญธิดาภักดิ์ แสงทอง^{1*} สวัสดิ์ ไหลภรณ์¹ จิรัชยา เจียวก¹ และ अबดุลคอลลิก อรรฮิมียะ¹
Thanidaphat Saengthong^{1*} Sawat Laipaporne¹ Jirachaya Jeawkok¹ and Abdulkhalik Arrahimee¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

*Corresponding Author, E-mail: jutarat.sae@psu.ac.th

Article Info

- Received: December 8, 2021
- Revised: January 28, 2022
- Accepted: February 3, 2022
- Available Online: April 28, 2022

บทคัดย่อ

สวัสดิการชุมชนเป็นการจัดสรรสวัสดิการพื้นฐานที่มีความจำเป็นโดยชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาภายใต้ปัญหาและความต้องการเฉพาะที่มีความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ที่มีความเฉพาะพื้นที่เป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนบริบทพื้นที่ได้อย่างชัดเจน บทความวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ตำบลสุคีริน อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ประชุมแบบมีส่วนร่วม และการระดมความคิด จากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วย กรรมการ/เจ้าหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลสุคีริน ประธาน เหน้ญญิก และคณะกรรมการ รวมทั้งสิ้น 17 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบปัจจัยในความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ประกอบด้วย การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ ฯ ทั้งมิติปัจจัยภายในคือ สมาชิกและกรรมการ และมิติปัจจัยภายนอกคือ เครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับกรมการพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยรูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการ ได้แก่ การด้านการบริหารเงิน การวางแผน การมีส่วนร่วม การจัดการองค์กร และบทบาทภาวะเป็นผู้นำ จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นรายละเอียดของการบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างชัดเจนทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ข้อเสนอแนะในการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในการดูแลพื้นที่กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินควรต้องเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญด้านองค์ความรู้ และแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: กลุ่มออมทรัพย์ การบริหารจัดการ สวัสดิการชุมชน

Abstract

Community welfare is allocated by the community as a base for development under specific problems and needs of different areas. Therefore, the development of a savings group is important as it clearly reflects the context of each particular area. This qualitative research aimed to study a model of factors affecting successful management of Sukhirin Community Savings Group, Sukhirin Sub-district, Sukhirin District, Narathiwat Province. In-depth interview and focus groups along with participatory meetings and brainstorming were used with 17 participants comprising chairman, treasurer, and committee of Sukhirin Subdistrict Administrative Organization. The data obtained were analyzed and descriptively presented. The results revealed that the model of factors affecting successful management of Sukhirin Community Savings Group consisted of internal factors referring to the group members and committee, and external factors including the network related to the Community Development Department, and Cooperatives. The model in successful management covered treasury management, planning, participation, organization management, and leadership roles. From the interviews, the details of group management including strengths, weaknesses, obstacles and opportunities were illustrated. The result suggested that agencies responsible for supervising Sukhirin Community Savings Group should be an important contributor to the body of knowledge and accurate group management guidelines.

Keywords: Community Welfare, Management, Savings Group

บทนำ

ระบบสวัสดิการของไทยในอดีตที่มีลักษณะเป็นชุมชนสวัสดิการ หมู่บ้านและวัดมีบทบาทสำคัญในการดูแลเรื่องการจัดสวัสดิการครอบคลุมปัจจัยสี่ของชุมชน ต่อมารัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการ ซึ่งช่วงแรกเป็นการจัดสวัสดิการให้เฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้พิจารณาไปสู่การจัดสวัสดิการโดยรัฐที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น ทุกชนชั้น ตั้งแต่ยุคการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งมีหลักการว่าจะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจะหางานให้ราษฎรทุกคน รัฐจะเป็นผู้จัดบริการให้ทั้งหมด (Changprachak, 2020) อย่างไรก็ตาม แนวคิดและหลักการของคณะราษฎรไม่ได้ถูกนำมาใช้ เพราะผู้มีอำนาจในยุคนั้นหลาย ๆ คนคัดค้านด้วยเห็นว่าแนวคิดและหลักการเป็นระบบสังคมนิยม

สำหรับการจัดสวัสดิการชุมชนซึ่งมีการจัดสวัสดิการสังคมจากฐานทรัพยากรเป็นการจัดสวัสดิการเพื่อทุกคน เน้นการสร้าง ความมั่นคงทางด้านอาหาร การจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรม ได้แก่ การเกื้อกูล และช่วยเหลือ เครือญาติ การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ และการจัดการของศาสนสถาน การจัดสวัสดิการจากฐานงานพัฒนา ชุมชนรับเอารูปแบบจากภายนอกเข้าไปดำเนินการในชุมชน กิจกรรมบางอย่างริเริ่มทำกันเองในชุมชน กิจกรรมบางอย่างก็ได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งเบื้องต้นจากองค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การจัดกลุ่ม ฅาปนกิจ การจัดกลุ่มออมทรัพย์ และการจัดกลุ่มกองทุนพัฒนาอาชีพ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน มีรูปแบบมาจากองค์กรในชุมชน ชุมชนผลิต/ธุรกิจชุมชน จากพื้นฐานดั้งเดิมในการประกอบอาชีพ ฐานทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนเมือง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการผู้ยากลำบาก โดยเครือข่าย องค์กรชุมชน (Jantanukul & Kenaphoom, 2016)

ปัจจุบันการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการเติบโตทั้งปริมาณของเงินทุนและจำนวนสมาชิก ส่งผลให้สมาชิกมีแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และลดการพึ่งพิงแหล่งเงินทุน จากภายนอกชุมชน นอกจากนี้ ผลกำไรยังนำมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จึงเป็นกลไกที่สำคัญในกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชาธิปไตย วัฒนธรรม และวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้นมีทั้งกลุ่มที่เติบโตและกลุ่มที่ประสบปัญหาการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานและใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรมการ พัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดเกณฑ์ชีวิตเพื่อจัดระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 3 กลุ่ม ที่มีผลงานดี ระดับ 2 กลุ่มที่มีผลงานพอใช้ และระดับ 1 กลุ่มที่มีผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา (Songnetichawalit & Wetchapong, 2014) ทั้งนี้ การสำรวจข้อมูลครัวเรือนส่วนใหญ่ยังขาดการออมทรัพย์ เพราะมีรายได้น้อย มีภาระหนี้สินมาก สืบเนื่องจากปัจจุบันที่สินค้าอุปโภค/บริโภคมีราคาแพง ค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มี ฐานะยากจน จึงเกิดเป็นปัญหาความยากจน (Kaewboran, 2014) ทั้งนี้ ทางกรมการพัฒนาชุมชนจึงเน้นที่ การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนแก้ไขปัญหาความยากจนโดยชุมชน ด้วยการปรับกระบวนการทัศนคติและวิถีปฏิบัติของ ชุมชนให้อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และพึ่งพาคนอื่นน้อยลงทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินถือเป็นอีกกลุ่มที่ชาวบ้านร่วมก่อตั้งและพัฒนาตนเองร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับท้องถิ่น จึงมีความน่าสนใจในความเป็นทีมของคณะกรรมการกองทุนที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม และมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจในความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์กลุ่มนี้จนส่งผลให้เป็นกลุ่มที่มีผลงานที่ดี สามารถดูแลสมาชิกที่เพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่องตามเกณฑ์ระดับมาตรฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ทีมวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะของการบริหารจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการ อาทิ ปัจจัยภายใน กลุ่ม และปัจจัยภายนอกกลุ่ม ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการงานกลุ่มออมทรัพย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ตำบลสุคีริน อำเภอสูคีริน จังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเกิดจากการรวมตัวเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ของสมาชิกในชุมชนประมาณ 4 – 5 คน ในช่วงปี 2540 ต่อมาได้พัฒนาจนกลายเป็นการจัดการรูปแบบองค์กรที่มีความเหมาะสมกับจำนวนคณะกรรมการที่เพิ่มขึ้นภายในกลุ่ม โดยทางกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินได้ใช้แนวทางการทำงานของการพัฒนาชุมชน ทางกลุ่มออมทรัพย์มีเงินในกลุ่มประมาณ 700,000 บาท (ข้อมูลขณะดำเนินการวิจัย) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินมี 15 คนประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ ผู้ตรวจสอบ และผู้ทวงหนี้

ประเภทของสมาชิก ได้แก่ 1) สมาชิกสามัญ หมายถึง สมาชิกก่อตั้ง หรือบุคคลที่คณะกรรมการการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินมีมติรับเข้าเป็นสมาชิก ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านหรือนอกหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีสัจจะ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกลุ่ม เป็นผู้ที่มีความพร้อมจะปฏิบัติตามข้อบังคับกลุ่ม และเป็นผู้ที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก 2) สมาชิกวิสามัญ หมายถึง กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านสมัครเข้าเป็นสมาชิก และคณะกรรมการบริหารมีมติรับเข้าเป็นสมาชิก และ 3) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ที่สนใจและศรัทธางานของกลุ่มซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ภายในหรือภายนอก สมัครเข้าเป็นสมาชิก หรือคณะกรรมการบริหารมีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

2. แนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชน

รูปแบบในการออกแบบสวัสดิการที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เฉพาะที่มีความแตกต่างกัน ภายใต้ความต้องการและความจำเป็นของคนในชุมชน เพื่อการนำสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในชุมชน ซึ่งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ความหมายสวัสดิการชุมชนในหนังสือสวัสดิการชุมชนแก้จนอย่างยั่งยืน (Sodapadcha, Phosing, & Kenaphoom, 2017) ว่าเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคงภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

รูปแบบการจัดสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (Community Organization Development Institute (Public Organization), 2016; Vejjachai, 2004) ได้แบ่งออกเป็น 3 ฐาน ได้แก่ ฐานทรัพยากร ฐานวัฒนธรรม และฐานงานพัฒนา

1. การจัดสวัสดิการจากฐานทรัพยากร การจัดการความมั่นคงจากฐานทรัพยากร เป็นการจัดสวัสดิการเพื่อทุกคน เน้นสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร สำหรับบางบุคคลบางพื้นที่ก็อาจใช้เป็นแหล่งหารายได้และวัตถุประสงค์ร่วมกัน การจัดสวัสดิการที่สำคัญสำหรับฐานนี้คือ การใช้ประโยชน์จากป่าสาธารณะ แหล่งน้ำ ทรัพยากรทางทะเล รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรส่วนบุคคล

2. การจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรม ได้แก่ การเกื้อกูลของครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ การเกื้อกูลของระบบอุปถัมภ์ และการจัดการของศาสนสถาน

3. การจัดสวัสดิการจากฐานงานพัฒนา เป็นส่วนที่ชุมชนรับเอารูปแบบมาจากภายนอกเข้าไปดำเนินการในชุมชน กิจกรรมบางอย่างก็ริเริ่มและทำกันเองในชุมชน แต่บางกิจกรรมก็ได้รับการสนับสนุนการจัดตั้งเบื้องต้น

จากองค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน กิจกรรมที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือ การจัดกลุ่มฌาปนกิจ การจัดกลุ่มออมทรัพย์ การจัดกลุ่มกองทุนพัฒนาอาชีพ และการพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชน

3. แนวคิดทฤษฎีการบริหาร

การบริหาร (Administration) (Caganaga, 2015; Hersey, Blanchard, & Johnson, 2001) หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับบุคคล และกลุ่มบุคคลซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณ และเทคโนโลยีเพื่อที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สรุปได้ว่า การบริหารเป็นกิจกรรมของคนที่ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน จากการศึกษาทฤษฎีการบริหารสามารถสรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการจัดการที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้น เพื่อดำเนินการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น โดยมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดภายในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อันสูงสุด มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในส่วนของบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่สอดคล้องต่อความต้องการของผู้บริหารกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่ม

4. แนวคิดการมีส่วนร่วม

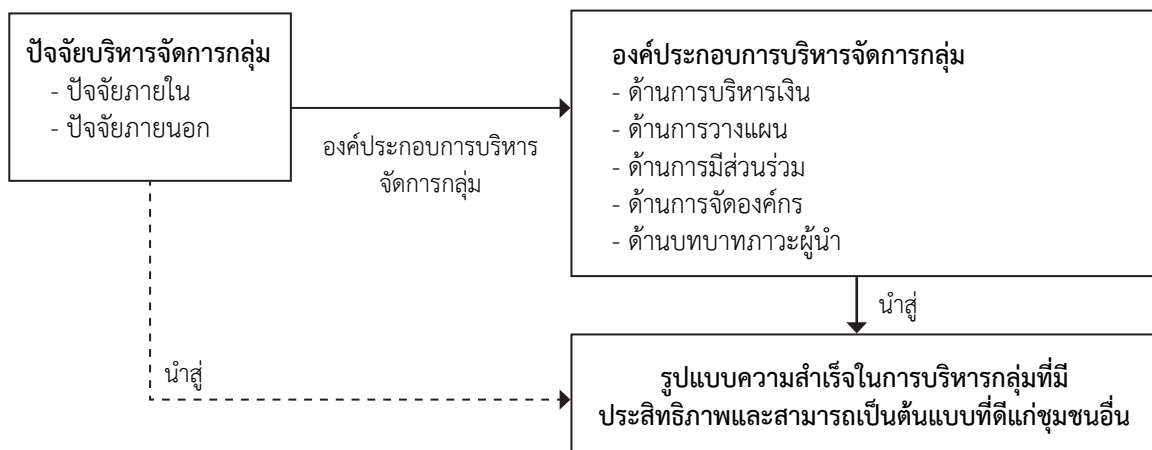
การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปแล้วหมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจเพียงอย่างเดียว ยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงาน (Implementation) ด้วย เช่น การจัดองค์กร การกำหนดกิจกรรมการพัฒนา และการตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ (Benefits) และการประเมินผล (Evaluation) ในกิจกรรมพัฒนาด้วย (Jeawkok, Dhammasaccakarn, Laeheem, & Sangkaratd, 2016; Cohen & Uphoff, 1981)

อย่างไรก็ตาม การอธิบายเกี่ยวกับประเภทของการมีส่วนร่วมจึงได้ถูกนำเสนอโดยนักวิชาการไว้ในหลายองค์ประกอบ (Jeawkok, Dhammasaccakarn, Laeheem, & Sangkaratd, 2016; Pearse, & Stifel, 1979) ได้อธิบายถึงประเภทของการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่า ในการจัดสวัสดิการชุมชนควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์ ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการย่อมแสดงให้เห็นถึงความตระหนักในความเป็นเจ้าของการมีจิตสำนึกร่วม ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลจนเกิดความพึงพอใจในที่สุด

กรอบแนวคิด

การศึกษารูปแบบปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุพรรณบุรีมีกรอบแนวคิด ดังนี้



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มที่ผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งการคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจงจากคณะกรรมการกองทุนออมทรัพย์จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานจำนวน 1 คน เภรณิกจำนวน 1 คน และคณะกรรมการจำนวน 3 คน กรรมการ/เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบลสุคีรินจำนวน 2 คน รวมเป็น 7 คน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับข้อมูลในรายละเอียดของการบริหารจัดการกลุ่มดำเนินการจากสมาชิกและกรรมการกองทุน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน และใช้เครื่องมือการสนทนากลุ่มจากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ โดยมาจากการค้นหาข้อมูลในภาพรวมของการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินจำนวน 10 คน จากคณะกรรมการองค์กรบริหารส่วนตำบลสุคีริน และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินทั้งหมด โดยแบ่งเป็นคณะกรรมการ 5 คน และสมาชิก 5 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ 1) เป็นสมาชิกอย่างน้อย 4-5 ปี 2) ผู้ที่เต็มใจที่จะให้ข้อมูลด้วยการลงนามในใบยินยอมการให้ข้อมูล และ 3) ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมของกองทุนออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ

แบบแผนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) เข้าพบปะกับคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย และรายละเอียดในการพิทักษ์สิทธิภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย พร้อมทั้งการศึกษาการจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน และจัดประชุมวางแผนในการดำเนินงาน 2) การจัดประชุมกลุ่มคณะกรรมการและสมาชิกบางส่วนเพื่อกำหนดกระบวนการพัฒนารูปแบบกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน 3) ปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้ และ 4) สรุปผลการดำเนินงานการพัฒนารูปแบบกลุ่มออมทรัพย์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประชุมแบบมีส่วนร่วม และการระดมความคิด เพื่อแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ SWOT ซึ่งการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพทำให้ข้อมูลที่ได้น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการใช้การสังเกต (Observer) ทฤษฎี (Theory) วิธีการ (Methods) และข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Material) ที่เข้าซ้อนกัน ก่อนการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วบรรยายเชิงพรรณนาตามสภาพความเป็นจริงและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้คำนึงถึงหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประจำวิทยาเขตปัตตานี โดยผู้วิจัยได้ทำการขอรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการ และผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2560 เลขที่ REC Number: psu.pn.2-049/60

ผลการวิจัย

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จจะต้องบริหารอย่างเป็นระบบสามารถอธิบายเป็น 2 มิติ ดังนี้

1. การบริหารจัดการมิติปัจจัยภายใน เป็นการบริหารจัดการที่เน้นกลุ่มสมาชิกและคณะกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์เป็นหลัก โดยปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินซึ่งสมาชิกจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มทุกรูปแบบ โดยเฉพาะในเรื่องของความ “ซื่อสัตย์” เพราะการจะเกิดกลุ่มออมทรัพย์ในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องง่าย การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ต้องอาศัยเงินทุนเป็นสำคัญ คณะกรรมการและสมาชิกจะต้องมีสัจจะจึงก่อให้เกิดเงินทุน จึงสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งสมาชิกกลุ่มตระหนักถึงคุณธรรม จริยธรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนสุคีรินเป็นอย่างมากเพื่อความอยู่รอดได้ตลอดไป กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินสามารถประสบความสำเร็จและดำเนินงานต่อไปได้นั้นไม่ใช่แค่เฉพาะสมาชิกเท่านั้น บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ได้ยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ ในการปฏิบัติดำเนินงาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ

2. การบริหารจัดการมิติปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกลุ่มออมทรัพย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมถือว่าเป็นส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทางกลุ่มจะไม่ละเลย เช่น การบริหารตามแนวคิดและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนประจำอำเภอ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลสุขภาพตำบล องค์กรด้านความเชื่อและศาสนา อาทิ วัด และมัสยิด เป็นต้น เนื่องจากองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ดูแลชุมชนเป็นพื้นฐานนั้นถือว่าเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนด้านองค์ความรู้ที่ถูกต้องแก่สมาชิกและคณะกรรมการกลุ่ม เพื่อการบริหารจัดการที่ถูกต้องและตรงกับความต้องการของสมาชิกมากที่สุด

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเป็นกลุ่มออมทรัพย์จะมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าสนับสนุนส่งเสริมหลักในการดำเนินงานของกลุ่ม ประกอบไปด้วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สนับสนุนด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงิน การกู้เงิน การทำบัญชี และสำนักงานพัฒนาชุมชนประจำอำเภอที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในรูปแบบ “กลุ่มออมทรัพย์” เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านเงินทุน ประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและช่วยเหลือแบ่งปันกันในกลุ่ม และสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม และนำคณะกรรมการไปศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาในพื้นที่ต่อไป

อย่างไรก็ตาม การบริหารกลุ่มประสบความสำเร็จก็เพราะสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน และคณะกรรมการมีการทำงานร่วมกัน มองอนาคตไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินประสบความสำเร็จ ซึ่งการบริหารงานกลุ่มมีการควบคุมการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ การบริหารจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพนั้นคณะกรรมการจะต้องมีการกำหนดแนวทางในการทำงานที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิก เพื่อสร้างความพึงพอใจต่อกัน และการกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินให้สามารถเติบโตในแต่ละช่วงได้อย่างมั่นคง

รูปแบบของการบริหารจัดการกลุ่มของชุมชนสุคีริน ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเงิน พบว่า การบริหารเงินของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินใช้หลักการให้เงินบริหารตัวเอง ผ่านหลัก “รวม” ก่อน “แยก” กล่าวคือ ทางคณะกรรมการจะไม่นำเงินออมไปผลิตสินค้ามาขาย ไม่นำมาสร้างเป็นสหกรณ์แต่อย่างใด เพราะสิ่งเหล่านี้นำมาสู่ต้นทุนมากมาย สมาชิกและคณะกรรมการจึงใช้หลักการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินด้วยการรวมเงินของสมาชิกแล้วนำออกไปให้สมาชิกที่สนใจ “กู้” สมาชิกทั้งหมดมีสิทธิ์เท่ากัน โดยที่สมาชิกทุกคนต้องกู้ภายใต้ความต้องการของสมาชิกในการกู้เงินอย่างเท่าเทียมกัน เงื่อนไขของการกู้ยืมนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์ ๆ ด้วย หากเดือนไหนมีเงินเหลือจากการกู้ คณะกรรมการก็จะนำเงินที่เหลือไปฝากกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นอกจากนี้ สมาชิกให้ความร่วมมือตามกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มเพื่อให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติ ทุกคนจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งสวัสดิการ และการปันผลกำไรจากดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับสมาชิก สมาชิกมีเงินออมน้อยก็ได้ปันผลน้อย แต่ถ้าสมาชิกมีเงินออมมากก็ได้ปันผลมาก ซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องเป็นเจ้าของร่วมกัน

2. ด้านการวางแผน เป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการทำงานในอนาคตพร้อมทั้งกำหนดแนวทางการกระทำในทางปฏิบัติจริงเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดแผน คือ 1) กำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติในอนาคต 2) ระบุวิธีปฏิบัติ 3) บุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ 4) กำหนดวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง 5) กำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ต้องการ และ 6) ความประหยัด ต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด

การดำเนินงานหลัก ๆ ของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินคือ การสะสมเงินสัจจะ และปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก ในแผนแต่ละปีจะต้องมีการประชุมกับสมาชิกภายใต้วัตถุประสงค์กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ดังนี้ 1) เพื่อให้สมาชิกรู้จักประหยัดและออมเงินในรูปแบบเงินสัจจะ 2) เพื่อส่งเสริมให้มีความสามัคคี การทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) เพื่อให้สามารถกู้เงินไปประกอบอาชีพได้ 4) เพื่อให้สมาชิกรู้จักความรับผิดชอบในการส่งเงินสัจจะ 5) เพื่อให้สมาชิกมีความซื่อสัตย์ และ 6) เพื่อบริการและจัดสวัสดิการแก่สมาชิกของกลุ่ม

นอกจากนี้ การปันผลประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินได้มีการแบ่งผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกเป็นสิ่งตอบแทน และมีสวัสดิการที่ทางกลุ่มได้จัดเตรียมจากเงินกองกลางที่ได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ของจากสมาชิกคือ ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษา การรับขวัญเด็กแรกเกิด และผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ค่ารักษาพยาบาล เมื่อสมาชิกเจ็บป่วยจะได้รับค่าสวัสดิการเพื่อใช้รักษาในโรงพยาบาล 2) ทุนการศึกษาของสมาชิกที่มีบุตร โดยทางกลุ่มจะมีการสุมให้ด้วยการหยิบฉลาก 3) “การรับขวัญ” สมาชิกที่มีการคลอดบุตร ทางกลุ่มจะมีการเปิดบัญชีให้บุตร 500 บาท/คน และ 4) ผู้สูงอายุ หรือพ่อแม่ของสมาชิกที่ป่วย ทางกลุ่มจะมีการเยี่ยมแต่ละบ้าน และให้สิ่งของหรือเงินเพื่อเป็นค่ารักษา การบริหารจัดการเงินภายในกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินจะต้องมีหลักการบริหารที่คำนึงถึงความต้องการของสมาชิกว่าจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่สามารถทำให้สมาชิกทุกคนได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน และจะต้องมีการจัดสรรเงินให้เกิดการหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก

3. ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กร ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีความปรารถนาที่จะได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร และเพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเป้าหมาย เพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้วยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก ทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน เป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

สิ่งเหล่านี้กระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร เพื่อให้การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินประสบความสำเร็จ และสามารถนำมาเป็นแม่แบบในการพัฒนา กลุ่มในพื้นที่อื่น ๆ โดยกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม ในการบริหารจัดการกลุ่มมีความโปร่งใส สมาชิกสามารถร่วมกันตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งภายในกลุ่ม

4. ด้านการจัดองค์กร พบว่า รูปแบบโครงสร้างการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินได้ใช้หลักดำเนินงาน วิธีการ ขั้นตอน จากแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน โดยใช้รูปแบบและโครงสร้างมีคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ผู้ตรวจสอบ และผู้ทวงหนี้ รายละเอียดดังนี้

4.1 คณะกรรมการและวิธีการคัดเลือก สำหรับการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินมีคณะกรรมการมีจำนวน 15 คน ซึ่งคณะกรรมการจะได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก มีขั้นตอนดังนี้ 1) คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกในวันประชุมสามัญประจำปี เพื่อร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการในการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน 2) สมาชิกเสนอชื่อผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ซึ่งการดำเนินการจะอยู่บนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย และ 3) สมาชิกทำการโหวตชื่อผู้ที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน

4.2 รูปแบบและโครงสร้าง ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ มีอำนาจในการพิจารณาคัดเลือกสมาชิก และพิจารณาให้สมาชิกพ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ และ 2) ประธาน เภรัญญิก และเลขานุการ เป็นผู้มีอำนาจทำนิติกรรมตามสัญญา ตามมติ คณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่บริหารกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นประโยชน์แก่สมาชิก และรับผิดชอบการเงินการบัญชีของกลุ่ม

4.3 คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และกรรมการ 3 คน มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความรู้ ชักชวนผู้สนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิก แนะนำแนวทางการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน

สุคีรินให้มีความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิก

4.4 คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และกรรมการ 3 คน มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการอำนวยการเรื่องการเงิน การบัญชีทรัพย์สินของกลุ่ม แล้วแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิก โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน

4.5 คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ ประกอบด้วย ประธาน เลขานุการ และกรรมการ 3 คน มีหน้าที่พิจารณาคำขอกู้ของสมาชิก ตรวจสอบเอกสารการขอกู้เงิน และอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกด้วยความเป็นธรรม แล้วรายงานให้คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการทราบ เพื่อจ่ายเงินให้แก่สมาชิกต่อไป

หากองค์กรแห่งใดจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเภทใดก็ตาม คณะกรรมการต่างก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือ มุ่งทำประโยชน์เพื่อสร้างความสุข และมีส่วนช่วยให้กิจการขององค์กรมีความเจริญก้าวหน้า การที่จะให้กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเกิดการพัฒนารวมอยู่ตลอดเวลาได้นั้นจะต้องมีการจัดการองค์กรที่มีความเหมาะสมกับจำนวนคณะกรรมการที่มีอยู่ภายในกลุ่ม

5. ด้านบทบาทภาวะผู้นำ ผู้นำในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นกระบวนการของบุคคลที่สามารถใช้ศิลปะในการโน้มน้าวผู้อื่นให้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความคิดและสติปัญญา มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีแรงจูงใจที่ต้องการความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จของความเป็นผู้นำนอกจากจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่เหมาะสมแล้ว ยังขึ้นอยู่กับทักษะความเป็นผู้นำ เช่น ทักษะมนุษยสัมพันธ์ การตัดสินใจ การประสานงาน และการสื่อสาร แม้ว่าผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ดังกล่าวแล้ว การบริหารองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ยังต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้นำจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ หากผู้บริหารองค์กรสามารถพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ก็จะก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อการบริหารงาน ต่อการปฏิบัติงานในองค์กร และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของผู้บริหารที่จะทำให้เกิดขึ้นจริงในการทำงานโดยมีทฤษฎีและหลักการภาวะผู้นำเป็นตัวชี้แนะทิศทางที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มาเป็นผู้นำนั้น ถือว่าเป็นที่ยอมรับของผู้คนในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็ คณะกรรมการและสมาชิก ผู้นำนั้นจะต้องพยายามเข้าสังคมเพื่อที่จะได้พบปะกับบุคคลที่เป็นแหล่งข้อมูล พยายามรักษามิตรภาพนั้นไว้อย่างต่อเนื่อง ให้ความร่วมมือในสิ่งที่สมาชิกทุกคนขอ เข้าร่วมการประชุมต่าง ๆ และเข้าร่วมการทำงานในทุก ๆ ครั้ง นอกจากนี้ คุณสมบัติของผู้นำภายในกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน จำเป็นต้องมีคือ ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส ความรู้ ความตั้งใจในการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งในการตัดสินใจต่าง ๆ จะไม่มียึดความคิดตนเองเป็นหลัก

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ พบว่า การบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์จะบริหารงานอย่างเป็นระบบ และบริหารงานมีความโปร่งใส ข้อมูลต่าง ๆ ก็จะเผยแพร่ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม และมีการยึดตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ในการดำเนินงานและสมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการกลุ่ม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sanannaree and Buathet (2021) ที่ศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มอยู่ในลักษณะคณะกรรมการที่มีการหมุนเวียนหน้าที่ต่าง ๆ ภายใน เพื่อเป็นสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับคณะกรรมการ หากคณะกรรมการบางคนไม่สามารถมาทำงานได้ คนอื่นก็จะสามารถดำเนินงานแทนได้ในด้านของการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ จะใช้มติที่ประชุมเป็นหลักเพื่อให้คณะกรรมการได้มีการตัดสินใจร่วมกัน

ส่วนการบริหารดำเนินงานของกลุ่มเป็นการทำงานที่คณะกรรมการร่วมกับสมาชิกเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยแสดงในเอกสารระเบียบข้อบังคับของการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ส่วนการจัดทำแผนนั้นคณะกรรมการจะต้องเสนอในที่ประชุมให้แก่สมาชิกร่วมกันตัดสินใจและแสดงความคิดเห็นในการจัดทำนโยบาย เช่น การรับสมาชิกใหม่เข้ามาในกลุ่มก็ต้องลงมติในที่ประชุมใหญ่ ซึ่งจะยึดหลักประชาธิปไตยในการจัดทำนโยบายของกลุ่ม ซึ่งจะสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sukwanich (2012) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ในการสรรหาคณะกรรมการบริหารและการวางแผนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับนโยบาย การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์แบ่งตามลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายกิจกรรมสวัสดิการ

การบริหารงานบุคคล โดยใช้วิธีการเลือกตั้งสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่งต่างๆ เข้ามาร่วมงานซึ่งเน้นหลักการประชาธิปไตย เพื่อการให้ได้คณะกรรมการที่รับผิดชอบหน้าที่ และตรงต่อเวลาในการจัดสวัสดิการสอดคล้อง Kealkampol and Phumturan (2020) ที่ได้กล่าวไว้ว่าดำเนินงานบุคลากร จะต้องมีความเสียสละ การคัดเลือกผู้ที่มีความชำนาญ แต่งตั้งคณะกรรมการอย่างมีความยุติธรรม มีการพัฒนาบุคคล และมีการโยกย้ายตำแหน่งอย่างเป็นธรรม อภิปรายรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการบริหารเงิน พบว่า การบริหารเงินภายในกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินสมาชิกร่วมกันนำเงินไปฝากไว้กับกลุ่ม คณะกรรมการก็จะเอาเงินที่ฝากของสมาชิกรวมกันแล้วนำไปออกกู้แก่สมาชิกทั้งหมดเลย แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับคนกู้ในแต่ละเดือน และในการกู้เงินนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิกในการกู้เงินด้วย แต่เงื่อนไขของการกู้ยืมนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินด้วย สอดคล้องกับ Tongkahhok (2015) กล่าวอธิบายด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร คือ ควรมีการชี้แจงสถานการณ์ทางการเงิน เพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจคณะกรรมการโดยผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว บอร์ดประชาสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรคือ กลุ่มออมทรัพย์ควรมีการพัฒนาทักษะการทำงานของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง เช่น ฝึกอบรมการจัดทำเอกสารหลักฐานการเงิน การจัดทำบัญชี และด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชนคือกลุ่มออมทรัพย์ควรนำผลกำไรมาจัดสรรเป็นส่วน ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด และจัดสรรผลกำไรโดยยึดหลักคุณธรรม สอดคล้องกับ Sa-ngiam (2018) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์คือ การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง และพึ่งตนเอง โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนพึ่งตนเองผ่านการออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์ แล้วดำเนินการให้สมาชิกกลุ่มกู้เพื่อการยืมชีพหรือบรรเทาเหตุเดือดร้อน ฉุกฉิน โดยการมีแนวคิดพึ่งตนเองที่เกิดจากความเอื้ออาทรร่วมกันของคนในชุมชน

2. ปัจจัยด้านการวางแผน พบว่า แผนงานของกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเป็นแผนงานที่คณะกรรมการบริหารจัดทำขึ้น ซึ่งทางกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินได้มองไปถึงอนาคต กำหนดเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bank of Thailand (2021) กล่าวไว้ว่า การมองไปข้างหน้าว่ามีเป้าหมายทางการเงินเป็นอย่างไรพร้อมทั้งเตรียมการเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเข้ามากระทบการเงิน เพื่อให้สามารถผ่านพ้นเหตุการณ์นั้นไปได้โดยไม่ต้องกู้ยืมคนอื่น และบรรลุถึงฐานะทางการเงินที่ต้องการได้ในที่สุดโดยจะจัดทำเป็นกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพ พัฒนาอาชีพของสมาชิกโดยที่ให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดทุน ให้สมาชิกรู้จักการจัดสรรเงิน โดยแบ่งเป็นเงินในการรับฝากทุก ๆ เดือน และแบ่งไว้ใช้ในการประกอบอาชีพและกลุ่มได้จัดสรรผลกำไรในทุก ๆ ปี ให้กับสมาชิก

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีรินเป็นการดำเนินงานที่เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกลุ่ม ในการบริหารจัดการกลุ่มมีความซื่อสัตย์มีความโปร่งใส สมาชิกสามารถเข้ามามีส่วนร่วมต่าง ๆ ในการบริหารจัดการกลุ่ม สมาชิกสามารถร่วมกันตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่ม ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งภายในกลุ่มอีกด้วย ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Songnetichawalit and Wetchapong (2014) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงานการพัฒนาชุมชนนั้นได้แก่ ความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน ประสบการณ์ในการบริหารงานกลุ่มการได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานภาวะผู้นำการมีส่วนร่วม และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4. ปัจจัยด้านการจัดองค์กร พบว่า รูปแบบโครงสร้างการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ซึ่งมีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน ในการจัดองค์กรได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งจะประกอบไปด้วย ประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ ผู้ตรวจสอบ ผู้ทวงหนี้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมาจาก การแต่งตั้งโดยสมาชิกเสนอชื่อ และลงมติว่าบุคคลไหนเหมาะสมด้วยการร่วมมือกันให้การดำเนินงานของกลุ่มทำงานอย่างมีระบบสอดคล้องกับแนวคิดของ Chester I Barnard (Khapkol, 2015) กล่าวว่างค์กรเป็นระบบของการร่วมมือร่วมใจของมนุษย์ และไว้วางใจในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ โดยยึดหลักประชาธิปไตย ในการจัดองค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการสภาพแรงงาน (Srimuang, 2014) กล่าวไว้ว่า การเลือกตั้งคณะกรรมการมีการเสนอชื่อบุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการให้สมาชิกเลือกตั้ง หลังจากทีบุคคลที่จะมาเป็นกรรมการแล้ว จึงจัดให้มีการเลือกตั้งบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ต่าง ๆ และโครงสร้างของ องค์กรคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งจะเป็นชุดเดิม เพราะสมาชิกไว้น้ำใจต่อคณะกรรมการ

5. ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ พบว่า ผู้นำกลุ่มจะมาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิก เพราะบุคคลนี้เป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยภายในชุมชนและเคยมีบทบาทที่สำคัญอยู่ในชุมชน มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม ทำให้รู้จักวิธีการจัดการกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะความเป็นผู้นำของ Robert L Katz (Thongdi, 2018) กล่าวว่า ความสำเร็จ ของการจัดการขึ้นอยู่กับปฏิบัติงานมากกว่าคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คาร์ซ ยังได้กล่าวอีกว่า ความสามารถของผู้จัดการในการปฏิบัติงาน คือ ผลลัพธ์ที่มาจากทักษะทางการจัดการของตน ผู้จัดการที่มีทักษะทางการจัดการที่สำคัญจะปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีและมีโอกาสประสบความสำเร็จได้สูง ทั้งนี้ ผู้นำกลุ่มมักจะหา กิจกรรมที่ก่อให้เกิดสมาชิกเกิดความสามัคคีด้วยวิธีการโน้มน้าวต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดภาวะความเป็นผู้นำของ Dubrin (Thongdi, 2018) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าผู้นำในองค์กรสมัยใหม่ ต้องสามารถโน้มน้าวบุคคลอื่นที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาของตนได้ซึ่งกลยุทธ์การโน้มน้าว ที่นิยมใช้ในองค์กรโดยทั่วไป

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยนี้ศึกษาสวัสดิการชุมชนที่เกิดเป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน เป็นการศึกษาฐานคิดของการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์โดยชุมชนเป็นหลักในการออกแบบและจัดการให้เกิด ความมั่นคงและยั่งยืนของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสวัสดิการชุมชนนี้ถือเป็นการจัดสรรกันของโดยชุมชนที่มีหน่วยงาน ภายนอกเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มมีความมั่นคงและช่วยเหลือในสวัสดิการเสริมอื่น ๆ ที่ นอกเหนือจากภาครัฐจัดสรรเป็นหลัก ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษา การรับขวัญเด็กแรกเกิด และผู้สูงอายุ ซึ่งสวัสดิการชุมชนนี้ถือเป็นการตอบแทนหนุนเสริมจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ภายใต้การบริหารจัดการกลุ่ม ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามกระบวนการแนวคิดของพัฒนาชุมชน คือ ด้านการบริหารเงิน ด้านการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดองค์กร และด้านบทบาทภาวะการเป็นผู้นำ

จากการผลการศึกษาข้างต้นพบข้อจำกัดในการวิจัยในลักษณะของความแตกต่างและเป็นพหุสังคมของพื้นที่ จึงทำให้การขับเคลื่อนของกลุ่มจึงดำเนินการได้ในระยะเวลาที่มีข้อจำกัดไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วใน ทุกกิจกรรม เนื่องจากต้องมีการสร้างความเข้าใจและดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความสำเร็จของ กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนสุคีริน ดังนั้น สามารถให้ข้อเสนอแนะที่เกิดประโยชน์ในรูปแบบการนำสู่ความสำเร็จของ กลุ่มออมทรัพย์อื่น ๆ ที่มีเพิ่งเริ่มต้น ดังนั้น ความสำเร็จที่สำคัญของกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนสุคีริน นั่นคือ มิติ ปัจจัยภายใน คือ สมาชิกและคณะกรรมการ และมีติปัจจัยภายนอก คือ หน่วยงานที่หนุนเสริม อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในการดูแลพื้นที่กลุ่มออมทรัพย์ ๆ ควรต้องเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญ ทั้งองค์ความรู้ และแนวทางการบริหารจัดการกลุ่มที่ถูกต้อง

References

- Bank of Thailand. (2021). *Monetary policy report June 2021 issue*. Retrieved January 2, 2021, from <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/2021/Pages/n4764.aspx>
- Caganaga, C. (2015). Principals' reflections on effectively managing their schools: Cooperative leadership and its role in schools. *Open Access Library Journal*, 2(11), 37–55. https://www.scirp.org/html/68841_68841.htm
- Changprachak, S. (2020). Thailand's social welfare in the development process. *Journal of MCU Social Science Review*, 9(2), 315-328. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/240715>
- Cohen, J., & Uphoff, N. (1981). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation: Rural development committee center for international studies*. New York: Cornell University Press.
- Community Organization Development Institute (Public Organization). (2016). *Guide to the implementation of the project to support the provide community welfare*. Bangkok: Appa Printing Group.
- Hersey, P., Blanchard, K.H., & Johnson, D.E. (2001). Management of organizational behavior: Leading human resources. Retrieved January 2, 2021, from [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1823114](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1823114)
- Jantanukul, W., & Kenaphoom, S. (2016). The approach of the sustainable community social welfare. *Area Based Development Research Journal*, 8(4), 3-14. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/abcjournal/article/view/95492>
- Jeawkok, J., Dhammasaccakarn, W., Laeheem, K., & Sangkaratd, U. (2016). Participatory development model for the community welfare by fishermen on the andaman coast. *Journal of Social Development*, 2(17), 21-35. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsd/article/view/100906>
- Kaewboran, A. (2014). *Knowledge Management (KM)*. Retrieved January 2, 2021, from <http://www.mahasarakham.go.th/mkweb/images/cdd/km/15.pdf>
- Kealkampol, P., & Phumturian, S. (2020). Management of saving group the secular justice in the Phaihwang Sub-district Muang, Phichit District, Phichit Province. *The Journal of Research and Academics*, 3(2), 1-14. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/240839>
- Khaphol, E. (2015). *Quality system management that affects the effectiveness of schools under the district office Nakhon Pathom Primary Education District 1* (Master's thesis in Education). Graduate School Silpakorn University.
- Pearse, A., & Stifel, M. (1979). Inquiry into participation-A research approach, popular participation program. Geneva: United Nations Research Institute for Social Development. Retrieved January 2, 2021, from [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbntvnsjt1aadkposzje\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1527593](https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkposzje))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1527593)
- Sa-ngiam, S. (2018). The success of production credit groups on strengtheing community and along philosophy of sufficiency in Lopburi Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(3), 896-907. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27374>

- Sanannaree, N., & Buathet, D. (2021). Survival of savings group: Model of savings group management for production Ban Nong Mon, Don Phut District, Saraburi Province. *Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus*, 8(3), 1-15. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/250510>
- Siritranon, B. (2015). *The Use of power of school administrators in Bang Lamung group 1 under Chonburi Primary educational service area Office 3* (Master's thesis in Education). Burapha University.
- Songnetichawalit, I., & Wetchapong, T. (2014). Factors affecting the efficiency of operate a savings group for production in Nakhon Pathom Province. *Veridian E-Journal, Humanities, Social Sciences and Arts*, 7(2), 1313-1326. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27374>
- Sodapadcha, W., Phosing, P., & Kenaphoom, S. (2017). The social welfare management approach: Government: Community organization. *Journal of Humanities and Social Sciences Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 8(2), 101-117. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/view/129670>
- Srimuang, A. (2014). *Management of the Board of Directors in the organization*. Bangkok: HR Center.
- Sukwanich, T. (2012). Management of savings group for production to strengthen of the community economy in the central region of Thailand. *Academic Journal RMUTT Global Business and Economics Review*, 7(1), 12-26. <http://www.journal.rmutt.ac.th/index.php/business/article/view/53>
- Thongdi, P. (2018). Leadership of modern organization. *Rompruek Journal Kirk University*, 68(36), 20-46. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/romphruekj/article/view/140807>
- Tongkahhok, T. (2015). Management on community organizations: The case study of Na-Prang saving for production group Tambon Khlong-Kwang, Natawee District, Songkhla Province. *Parichart Journal Thaksin University*, 3(23), 56-68. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/view/42999>
- Veiyachai, A. (2004). *Villager's Social Welfare Concepts, policies, guidelines, practices*. Bangkok: Edison Press Products.